

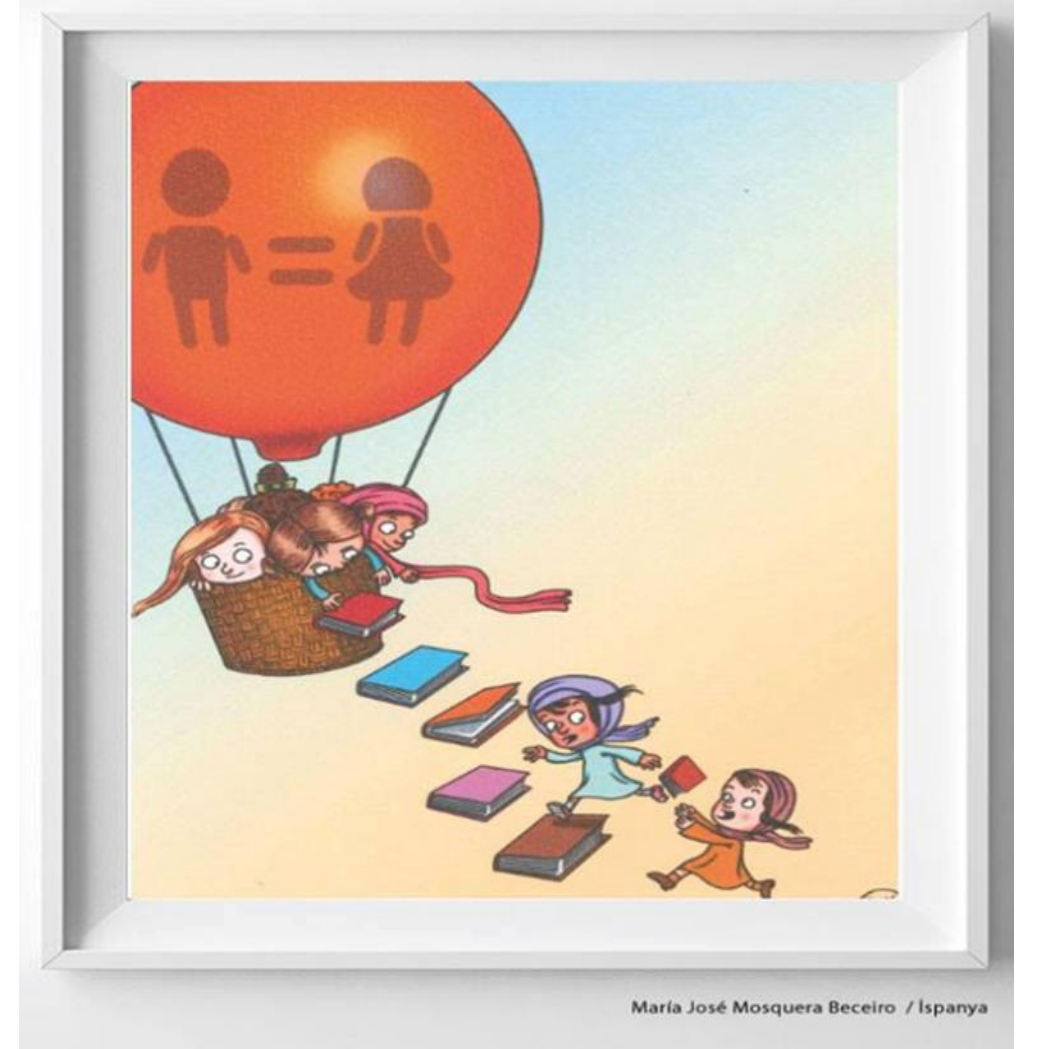
TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNDE ÇOCUK HEKİMLERİNİN ROLÜ

61.TÜRKİYE MİLLİ PEDIATRİ KONGRESİ,
17 KASIM 2017

Dr. Ayşegül Esin
Halk Sağlığı Uzmanı
Uluslararası Çocuk Merkezi/Ankara
esina@bilkent.edu.tr

AKIŞ

- **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tanım**
- **Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri**
- **Toplumsal Cinsiyete Özgü Tıp**
- **Çocuk Hekimleri bu konuda Neler yapabilir?**
- **Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi**

Toplumsal cinsiyet dediğimiz?

- “Cinsiyet” biyolojik ve genetik karakter
- “Toplumsal Cinsiyet” kadın, erkek...sosyal roller
- Kadın veya erkek olarak doğan kişi daha sonra toplumun verdiği rollere göre kadın, erkek ya da LGBT olabilir.

Toplumsal Cinsiyet

«Bir toplumun erkekler ve kadınlar için uygun gördüğü roller, davranışlar, faaliyetler ve tutumlardır.

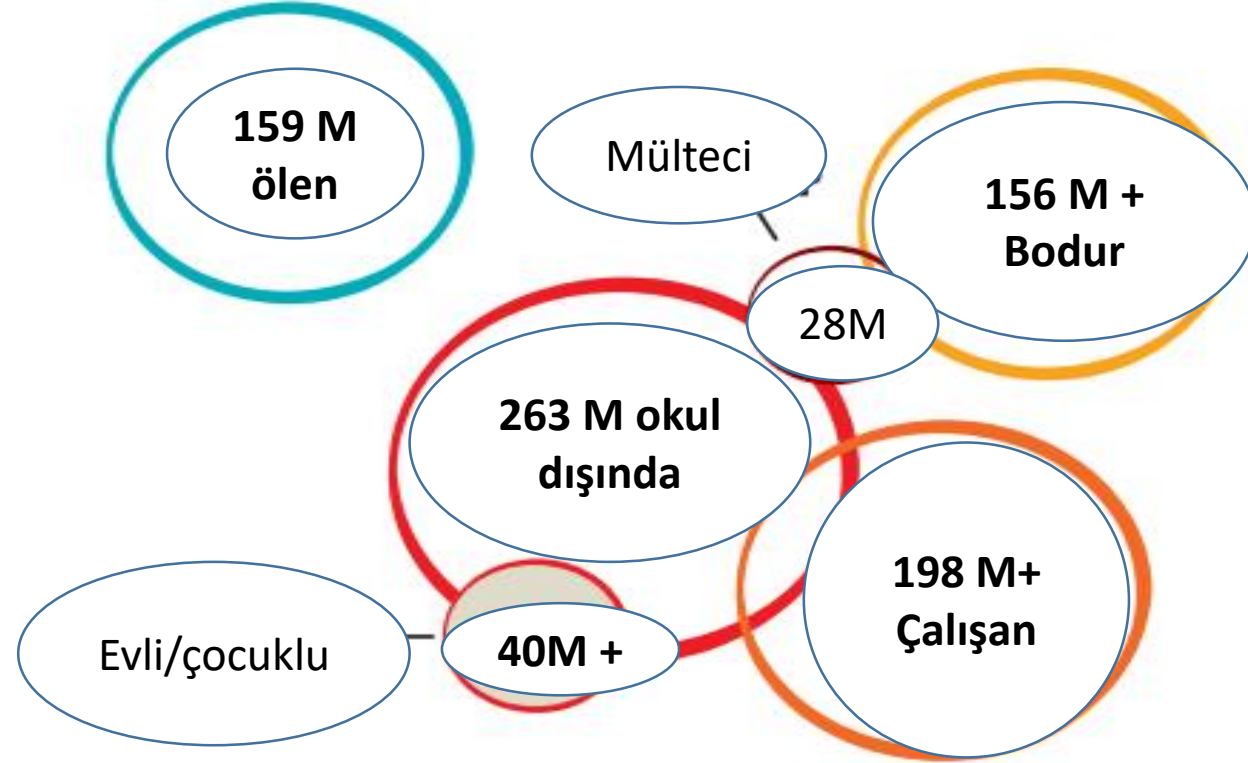
Ancak, cinsiyet ile karıştırılmamalıdır, yalnızca bir kişinin kadın veya erkek olup olmadığını gösteren genetik ve biyolojik özelliklerini ifade eder»

Dünya Sağlık Örgütü

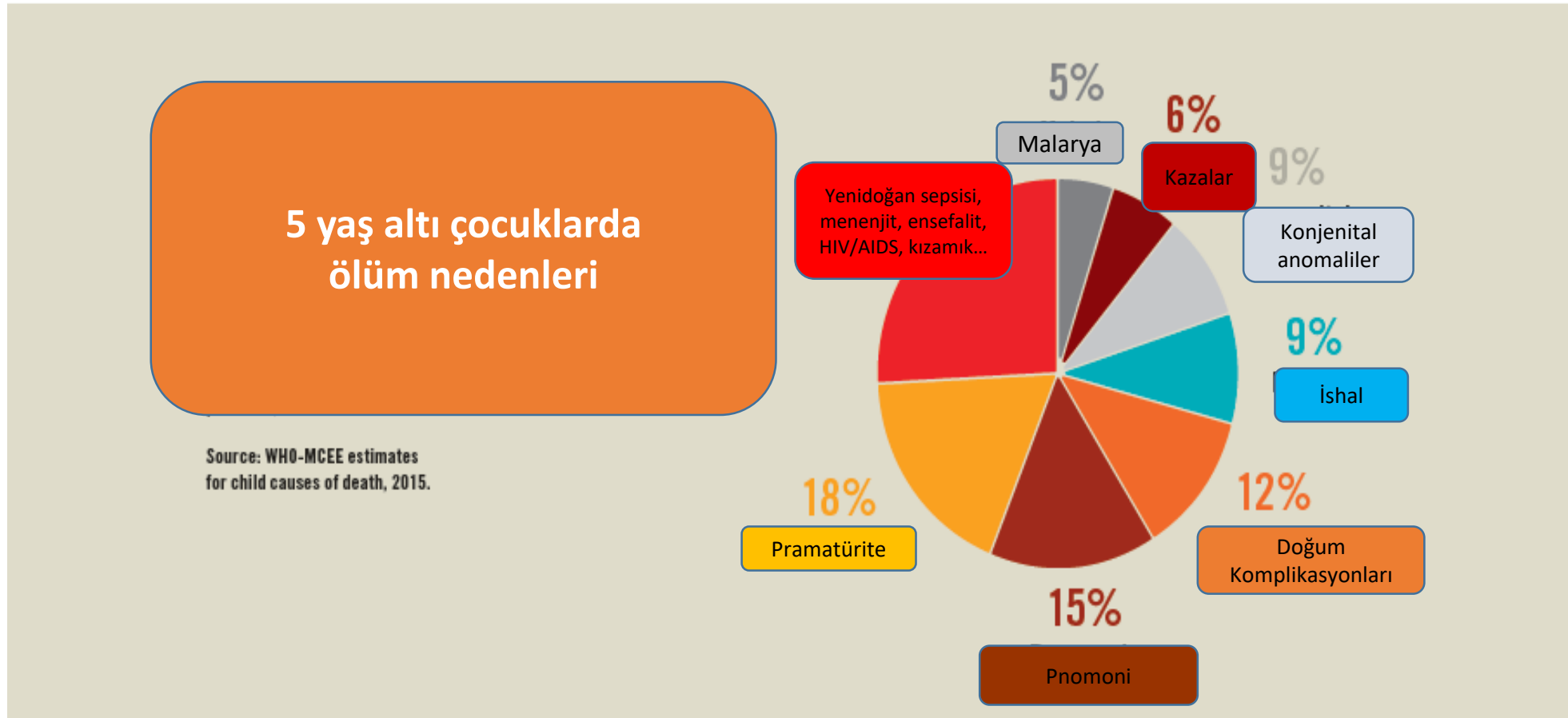
Cinsiyet	Toplumsal Cinsiyet
Zamana göre deęişmez.	Zamana göre deęişebilir.
Farklı kùltürlere göre değişmez.	Bir kùltürden dięerine deęişebilir.
Ekonomik ve toplumsal deęişkenlere göre etkilenmez.	Birçok değişkene göre farklılaşabilir; eğitim, gelir, toplumsal sınıf, din vb.
Kadınlar ve erkekler için her konumda aynıdır.	Kadınlar ve erkekler arasında farklılaşır. (Yaş, etnik kimlik, kùltür, din, gelenekler vb.)

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Fırsatlar, ayrılan kaynaklar veya hizmetler de dahil olmak üzere kişilerin cinsiyeti yüzünden ayrımcılık olmamasıdır.

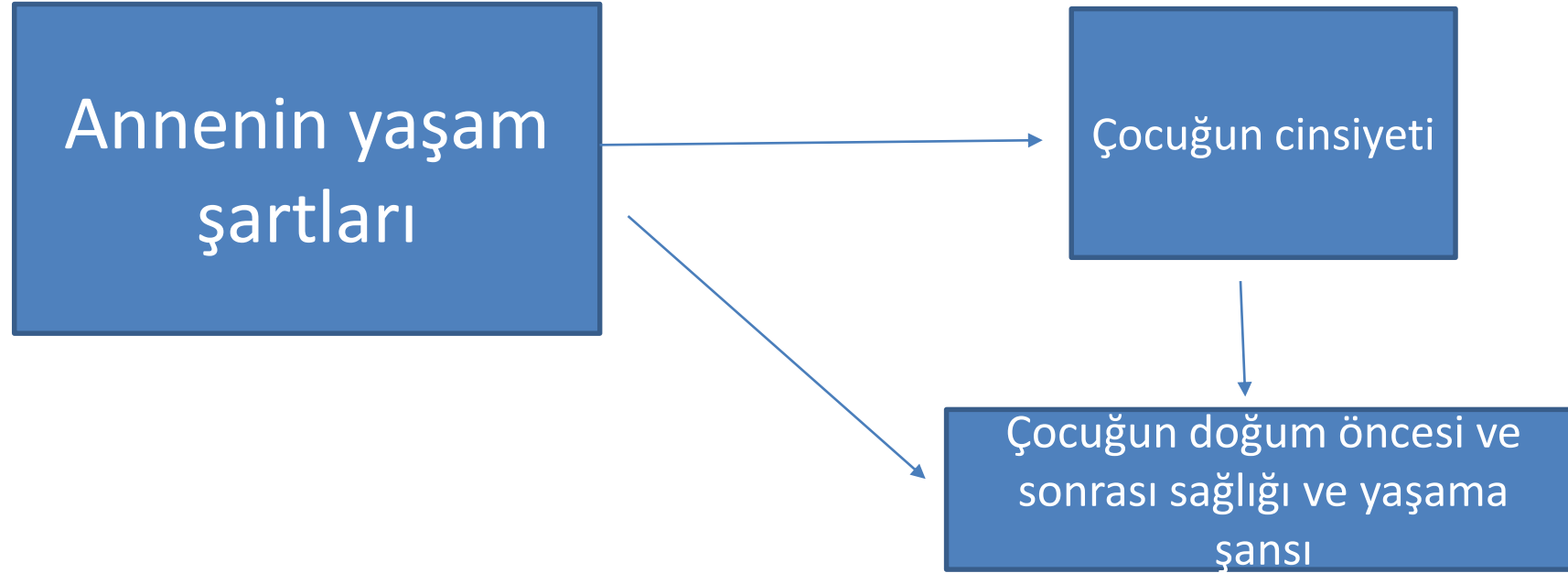
ÇOCUKLUĞUNU KAYBEDEN ÇOCUKLAR

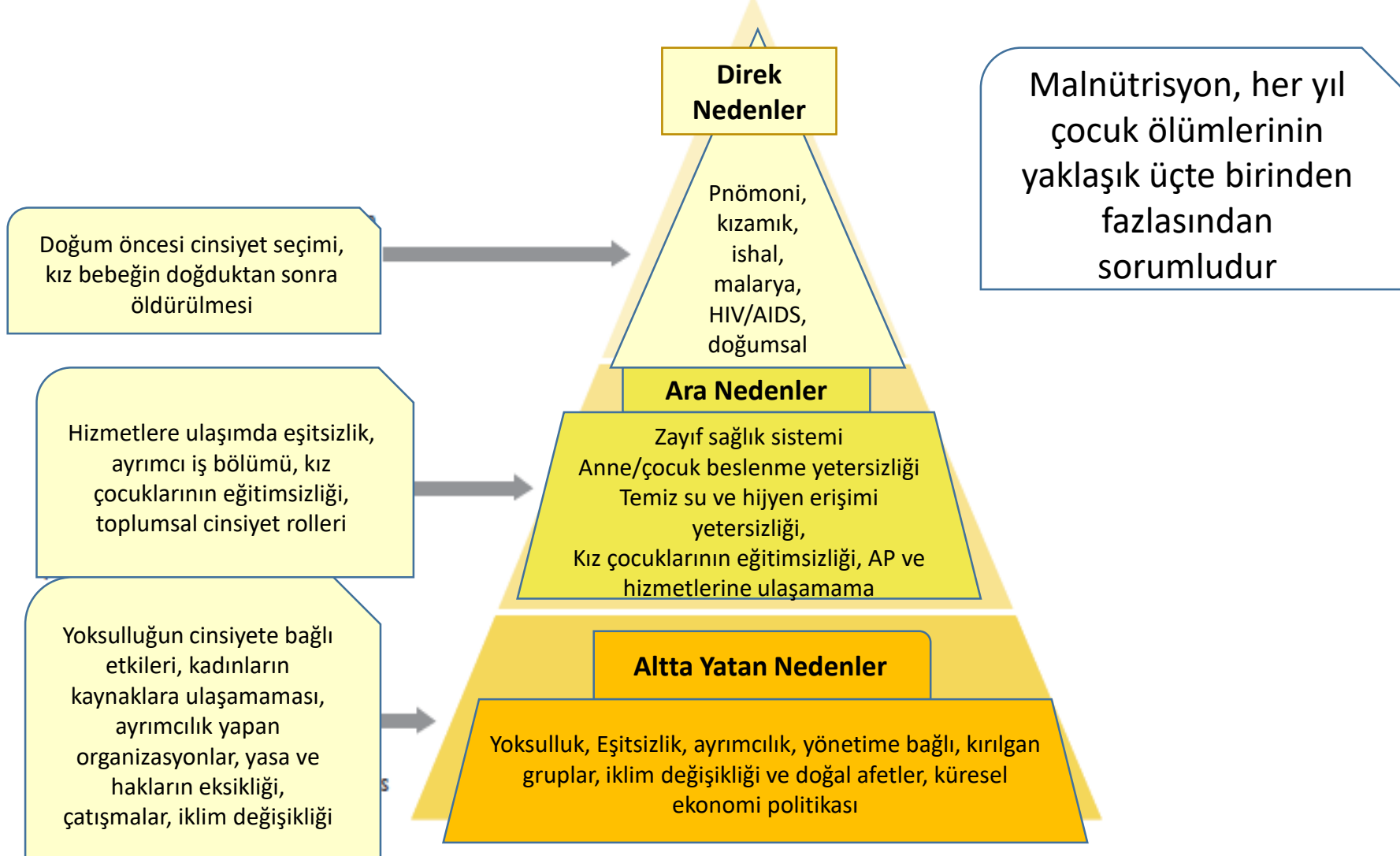
Hergün 16 bin çocuk beş yaşından önce önlenebilir nedenlerden ölmekte!!!

Çocuğun toplumsal cinsiyeti daha doğmadan etkilenmeye başlıyor

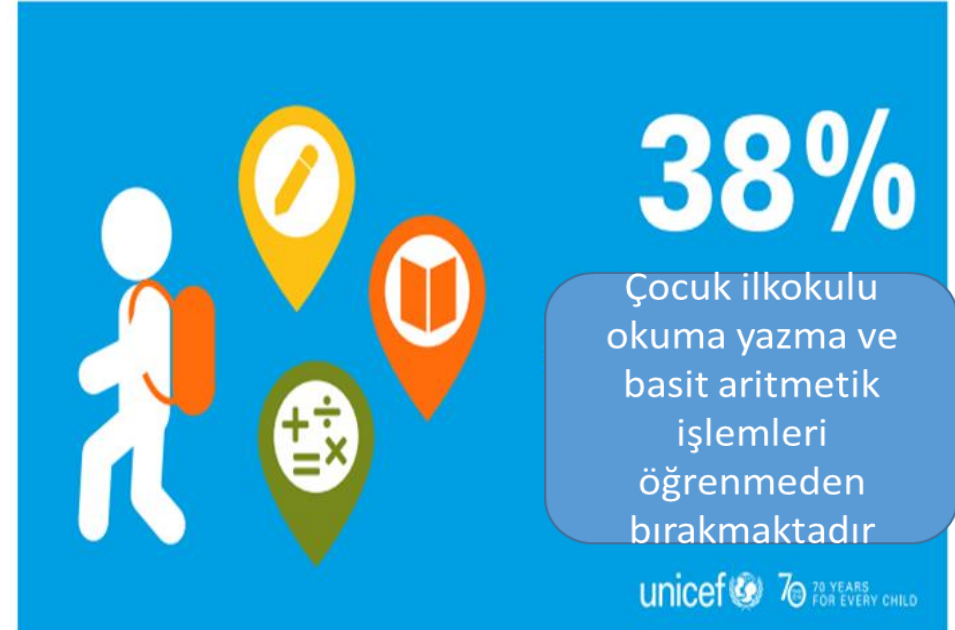
Çocuk ölümlerinde Toplumsal Cinsiyete Bağlı Nedenler

"Eğitim her çocuğun hakkıdır. Kız ve erkek çocuklar için fırsat eşitliği temelinde ücretsiz ve herkese açık olmalıdır."

- Madde 28, [ocuk Haklarına Dair Szleře, 1989](#)

Bugün dünyada okul çaęındaki 123 milyon ocuk okula gitmiyor.

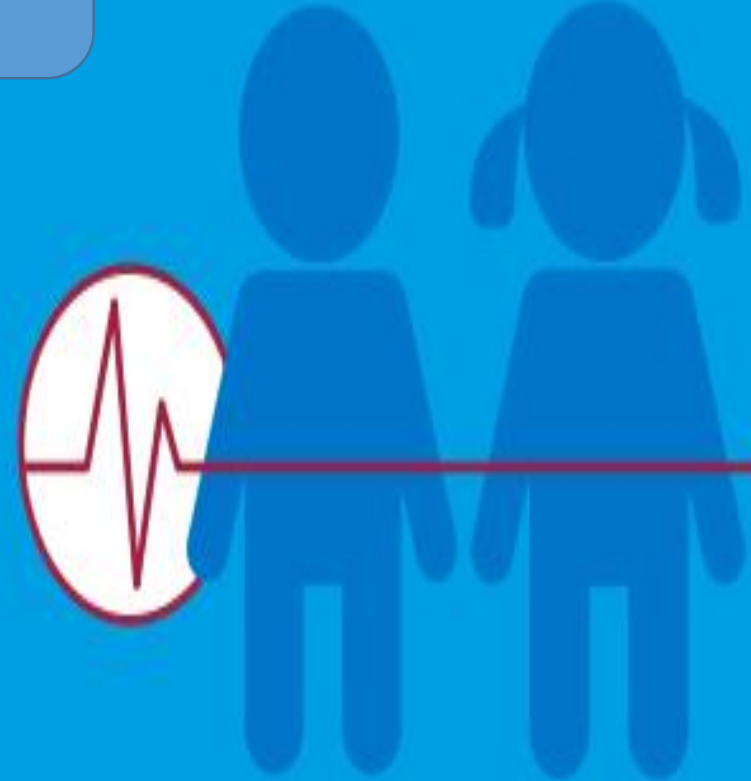

En zengin ile en yoksul
arasındaki uçurum

1.9

x

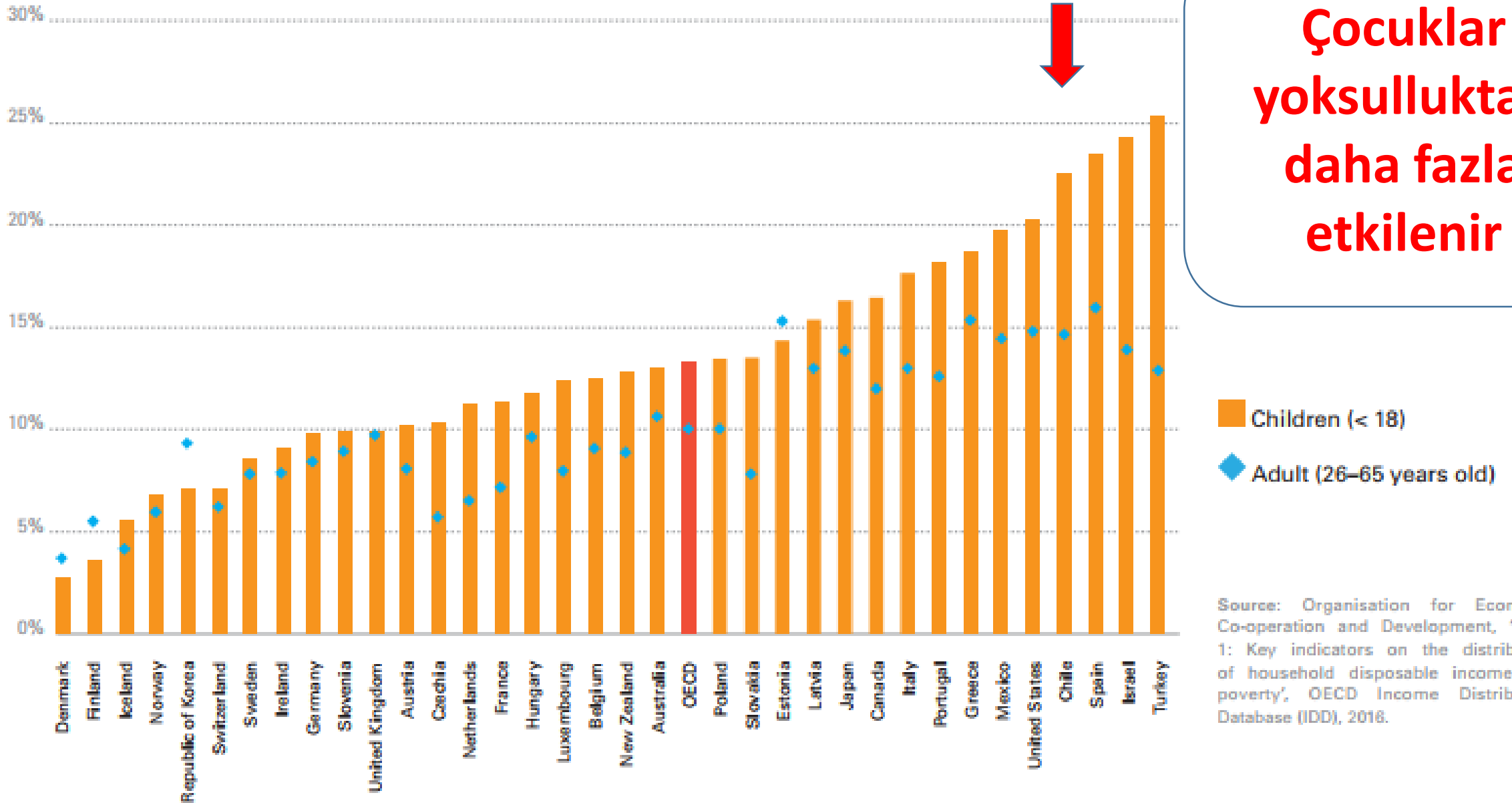
5 yaştan önce daha fazla
ölmektedir

ÇOCUK VE YOKSULLUK

- Bugün küresel ölçekte yaklaşık 385 milyon çocuk aşırı yoksulluk içinde yaşamını sürdürmektedir.
- Gelişmekte olan ülkelerde en zengin çocuklar en yoksul çocuklardan **10 kat daha fazla** ilkokula devam etmektedir.

OECD ülkelerinde çocuk ve yetişkin yoksulluğu,2016

Source: Organisation for Economic Co-operation and Development, 'Table 1: Key indicators on the distribution of household disposable income and poverty', OECD Income Distribution Database (IDD), 2016.

Türkiye'de Kız Çocuğu Olmak

Eğitim sürecinin dışında.

Okuryazar olmayan 2.6 milyon kişi/2.2 milyon

18 yaş altındaki bireylere ÇOCUK deniyor.

Evlenen kişilerin arasında (1.118.000)

Erkek çocuklarında %0.2

Kız çocuklarında %4.6

(TÜİK 2016)

En çok çocuk evliliği

- Kilis %14,3
- Muş %14,9
- Ağrı %15,7

En az çocuk evliliği

- Tunceli %1,1
- Trabzon %1,3
- Karabük %1,5

İlk Evlenme yaşına göre Kadınların %28.2, erkeklerin %5.6'sı 18 yaş altında evlenmiştir (TÜİK Aile Yapısı Araştırması 2016)

Dünyada Erken ve Zorla Evlilikler

Ülke, din, etnik köken düşünülmeden küresel problemdir.

En yüksek oranlar

01	Niger	76%
02	Central African Republic	68%
03	Chad	68%
04	Mali	55%
05	Guinea	52%
06	Bangladesh	52%
07	South Sudan	52%

1.2 milyar

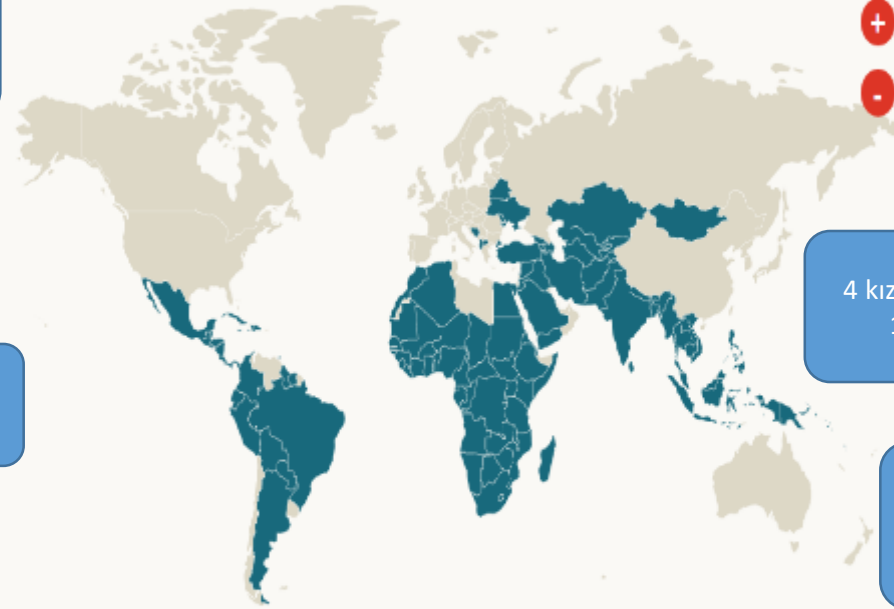
Eğer önlem alınmazsa 2050 yılında 1.2 milyar

3/1

Gelişmekte olan ülkelerde

700 milyon

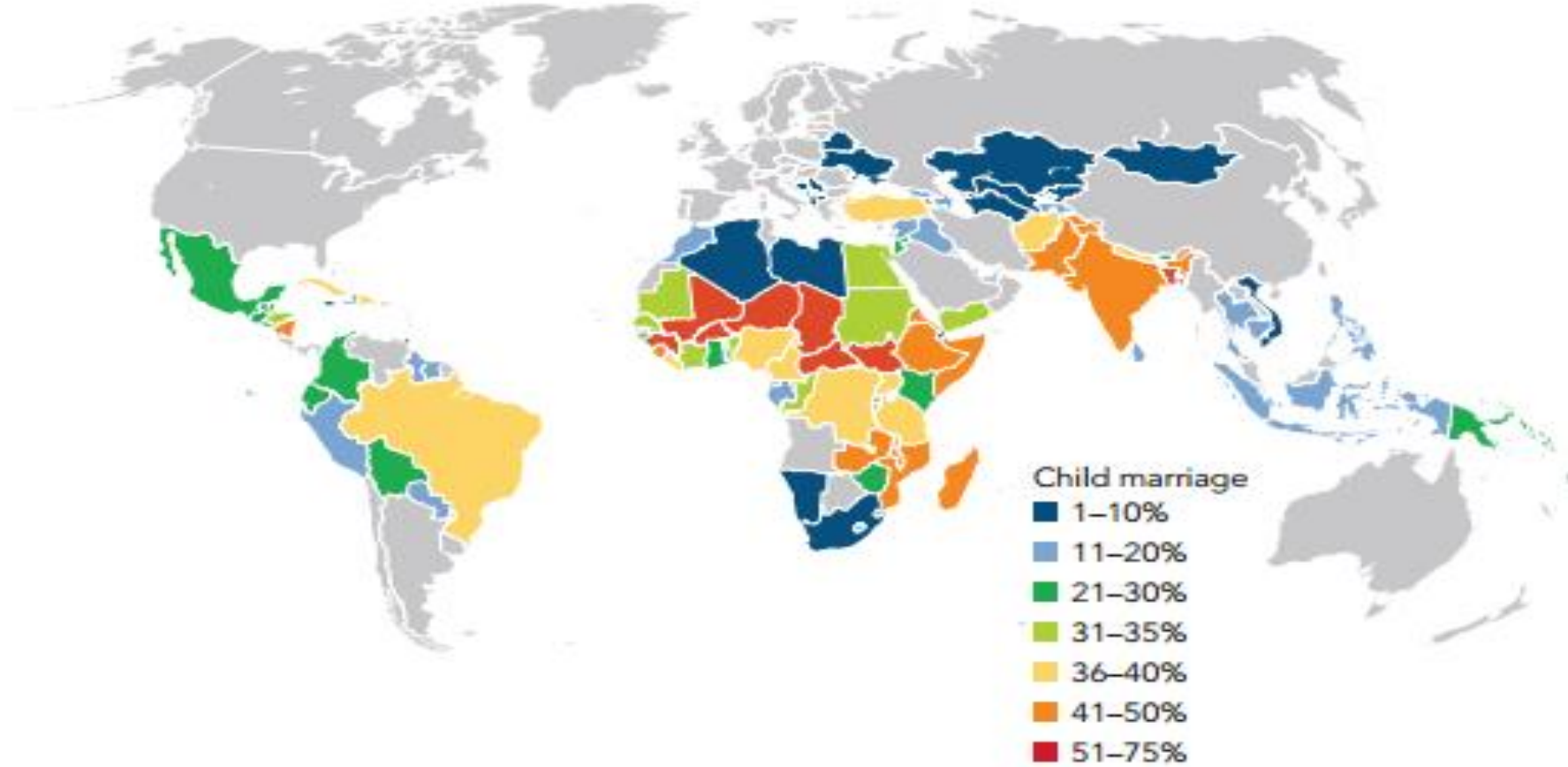
Bugün yaşayan 700 milyondan fazla kadın çocuk yaşta evlendi

4 kız çocuğundan 1 18 y öncesi

Her 12 kız çocuğundan 1 15y öncesi

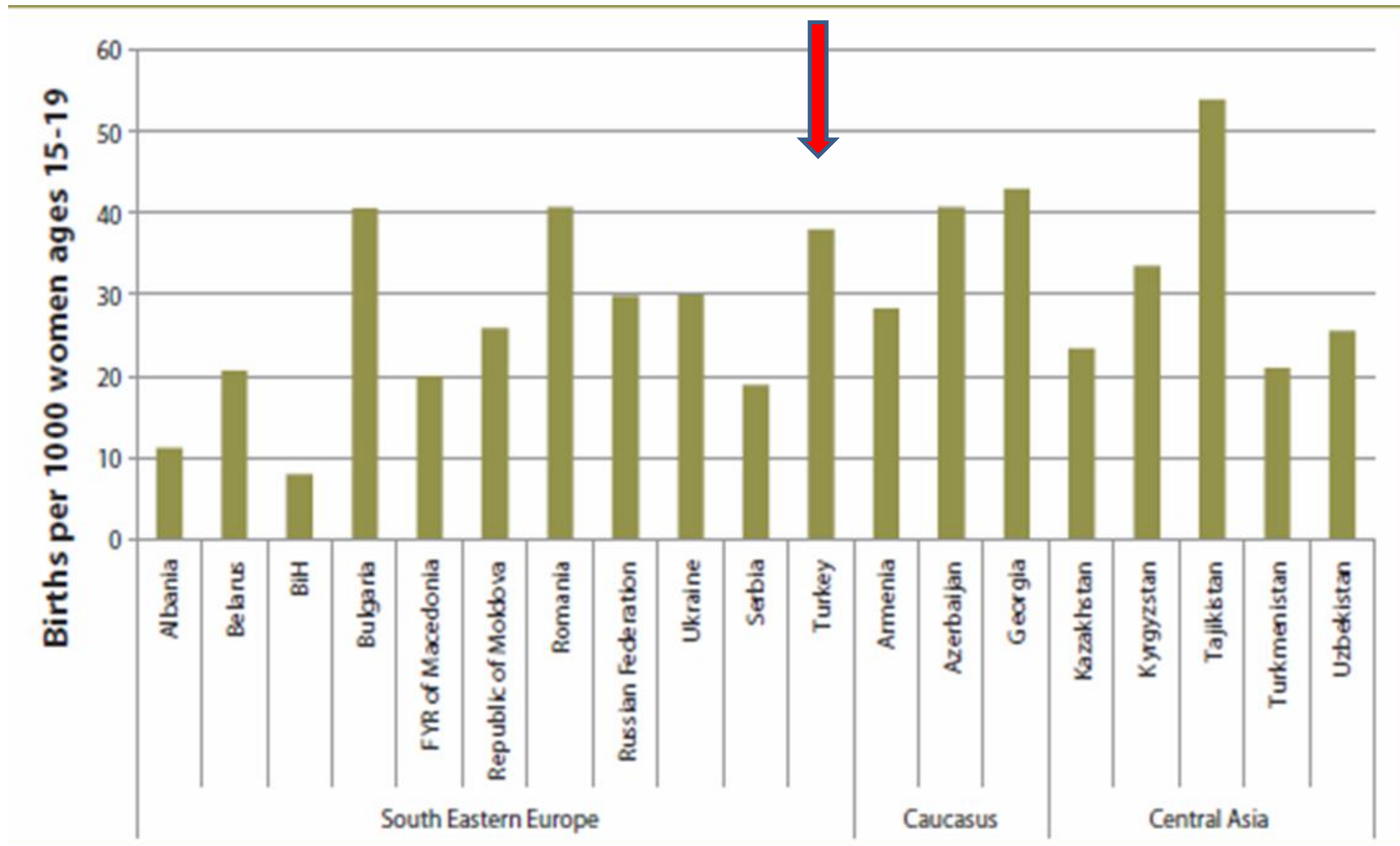
111 ülkede Erken ve Zorla Evlilik Sıklığı

Sources: Estimates based on Demographic and Health Surveys, International Center for Research on Women reports, and United Nations Children's Fund statistics, using the latest available data for women ages 20 to 24, 2001-12.

Note: Countries in gray do not have comparable data available.

Adolesan Gebelik Hızı

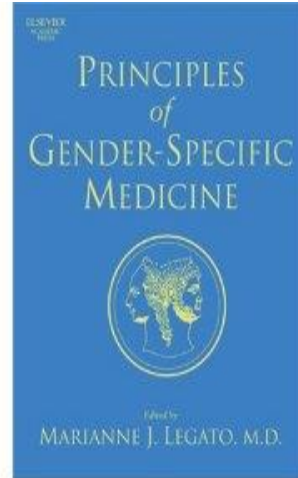

Tıp Bilimlerinde Yeni Bilim Toplumsal Cinsiyete Özgü Tıp (Gender-Specific Medicine)

1988-
Kadın vücudunun
incelenmesi

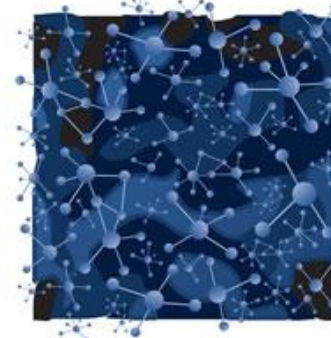
1994-2000
Toplumsal
Cinsiyete
Özgü Tıp

2000:
Tıbbi Genetik

2003:
DNA

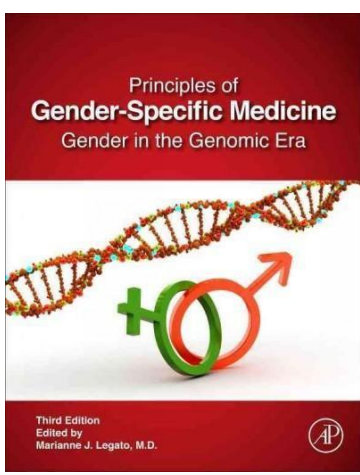
2000:
Robot

2010:

Sentetik Biyoloji

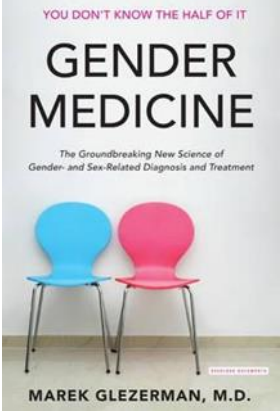

Cinsiyete Özgü Tıp

Kadın ve erkeğin yaşamında doğmadan önce başlayan ve tüm yaşamı boyunca devam eden toplumsal, kültürel, sosyal ve çevresel maruziyetler sonucunda kişinin sağlığını farklı etkiler. Bu nedenle son yıllarda hastalıkların korunma, tedavi ve rehabilitasyonunda dünyada yeni başlayan bir Tıp alanıdır.

Hekimler neden cinsiyet ve toplumsal cinsiyet ile ilgilenmelidir?

- Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet çocuğun tüm yaşamı boyunca sağlık ve iyi olma halini etkiler.
- İyi klinik uygulamalarda hastalarda cinsiyet ve toplumsal cinsiyetin etkilerini anlamak hayati önem taşır.
- Tıp fakültesi öğrencilerine kanıta dayalı klinik iyi uygulamaları öğretmek gerekir.

Kadın ve erkeklerde toplumsal cinsiyet farklılıkları

- Erkeklerde kalp krizinde daha çok sırt ve omuzda, kadınlarda ise alt bacakta sık görülür
- Kadınlarda depresyon sıklıkla görülürken, erkeklerde kaza ve yaralanmalar ve intihar sıklıdır.
- Kadınlar intihara daha meyilli olmasına rağmen erkekler daha fazla ölür.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için ne yapalım?

- Son yıllarda, kız çocuklarının HPV virüsüne yakalanmalarını ve yetişkinlikte rahim ağzı kanserine yakalanmalarını önlemek için, kızların HPV karşı aşılama konusunda çok fazla tartışma olmuştur.
- İngiltere'de bir koalisyon - HPV Eylemi - cinsiyet-tarafsız HPV aşılama ve erkeklere HPV aşılama programlarının yaygınlaştırılması için kampanya yürütüyor. **Erkeklerin aşılması ile kız çocuklarının korunması arttırılacaktır.**
- CDC buna göre 11-12 yaş kız çocuklarının yanı sıra erkek çocuklarını da aşılamayı önermekte.

Cinsiyet Vurgusuz Oyuncaklar

Cinsiyet vurgusuz Odalar

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde nelere dikkat edelim?

- Toplumsal cinsiyet eşitliği örnekleri arasında, erkek ve kız çocuklarının spor yapması, davul ya da klarnet çalması, ev işi yapmak veya güçlü cinsiyet ilişkileri olmaksızın giysiler giymesi sayılabilir. Örneğin, sarı renk kullanımı.
- Kendi cinsiyetini bulmalarında karışıklık yaşayan erkeklerin %98'i ve kız çocuklarının %88'i ergenlik sonrası herhangi bir danışmanlık almaksızın kendi biyolojik cinsiyetlerini bulmaktadır.

ADVOCATE 20 Gender-Neutral Toys for Every Kid
By Allison Taze

Cinsiyet vurgusuz kıyafetler, kitaplar...

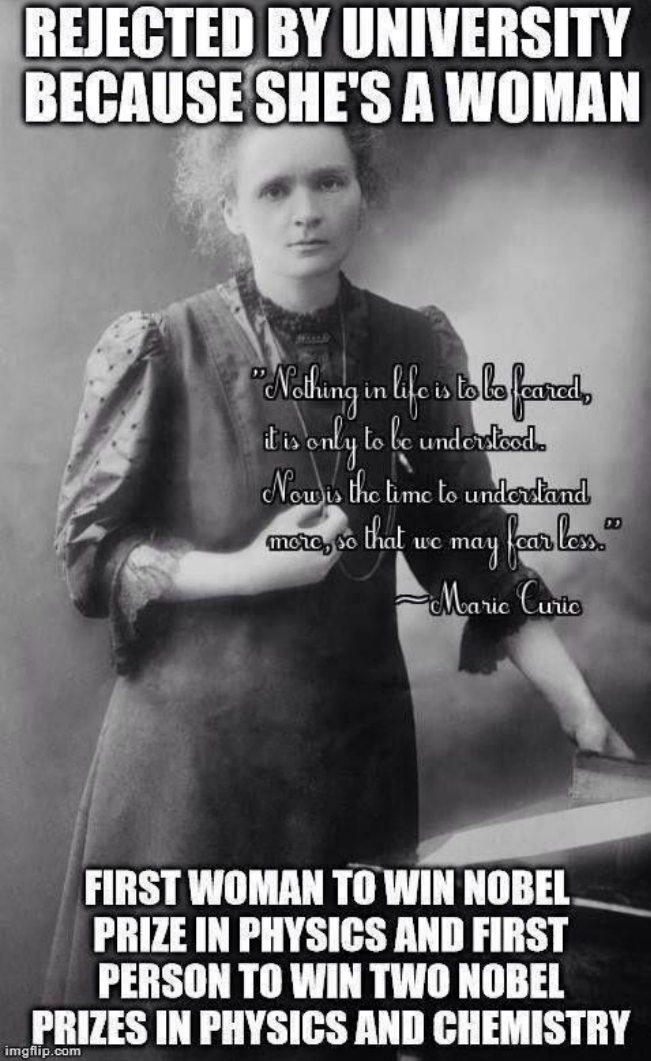
Tıbbi hikayede, araştırma planlamada nelere dikkat etmeliyiz?

- Hastalık hem erkek ve hem kız çocuklarını aynı derecede etkiler mi?
- Çalışmalarda hem erkek hem kız çocuklarının katılımı var mı? yoksa neden yok?
- Veriler kız ve erkek olarak ayrıştırılmış mı?

Sonuçlar hem kız hem de erkekler üzerine rapor edilmiyorsa fark yoktur denemez .

Toplumsal Cinsiyete Özgü Pediatri

- Pediatriye toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine ağırlık verilmesi ile her çocuğa eşit bir sağlık fırsatı sunulmalıdır.
- Epidemiyolojik ve klinik çalışmalar genellikle bir cinsiyete dayandırılmıştır. Önleme, klinik bulgular, terapötik yaklaşım, prognoz, psikolojik ve sosyal etki açısından hastalıkların kız ve erkek çocuklar arasında nasıl farklılaştığı dikkate alınmalıdır.

Adolesan Kızlar Küresel Kalkınma Gündeminde daha önceliklidir

Çocuk Sağlığının Geliştirilmesinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Toplumsal Cinsiyet Müdahaleleri

- AP, DÖB hizmetlerinde erkek katılımı
- İletişim ve karar vermede çiftlere danışmanlık
- Kadının eğitimi ve güçlendirilmesi

Toplumsal Çıktılar

- Kız çocuklarının eğitime katılımı
- Gebelikte erkek çocuk seçiminin azaltılması
- Cinsiyete dayalı şiddetin azaltılması

Davranışsal çıktılar

- Evlenme ve çocuk doğurma yaşının yükselmesi
- AP metod kullanımının artması
- Anne sütü ile beslenmenin artması

**Çocuk Sağlığının
Gelişimi**

SÜRDÜRÜLEBİLİR
KALKINMA

HEDEFLERİ

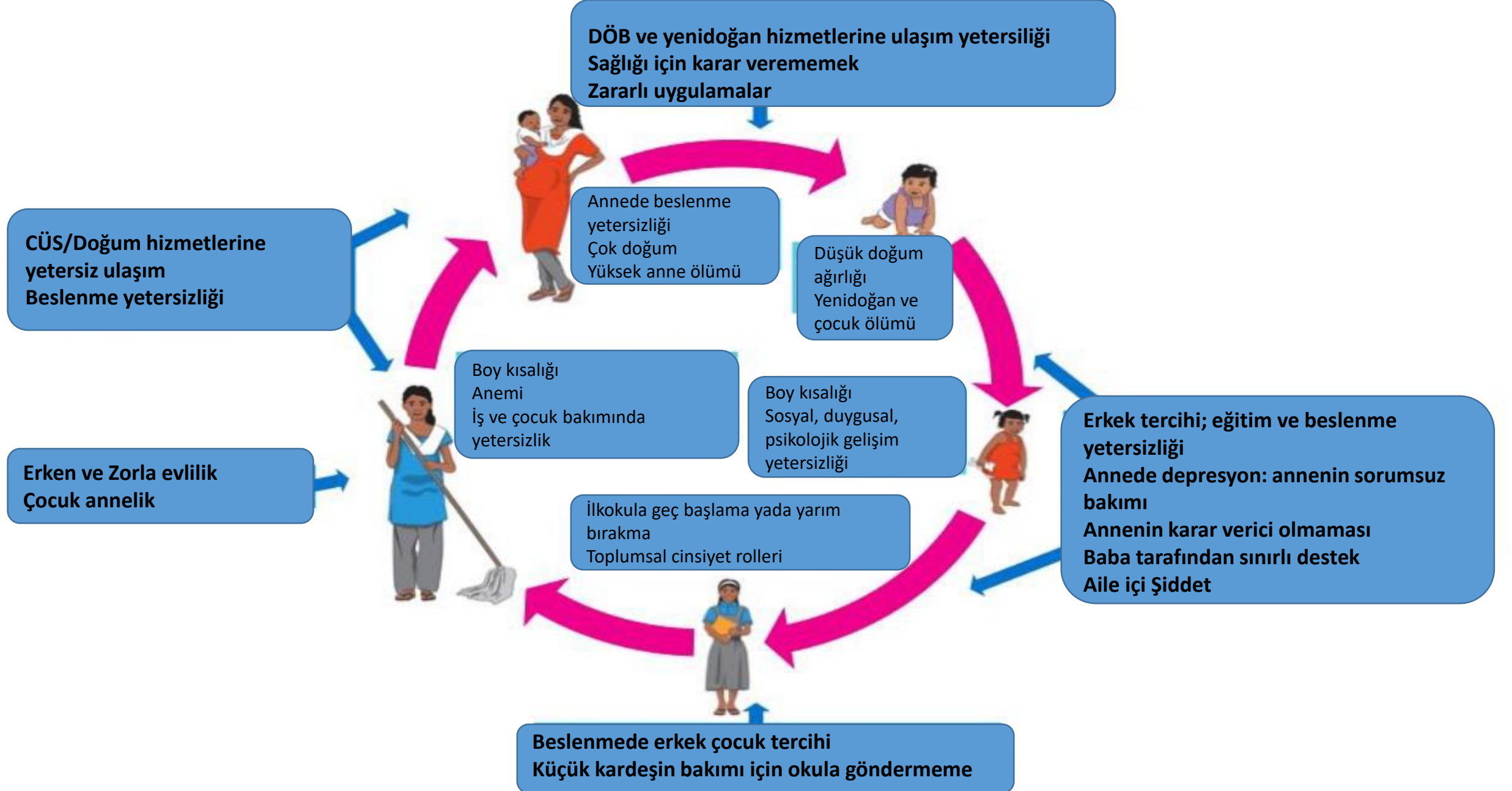

Hedef 5 Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin sağlanması ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesi ve Hekimlikte Önemi

1. Ayrımcılığın sona erdirilmesi
2. Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması
3. Erken ve zorla evlilikler, kadın sünneti gibi zararlı uygulamaların ortadan kaldırılması

2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile dünya ülkeleri kız çocuklarının güçlendirilmesi için neleri taahüt ettiler:

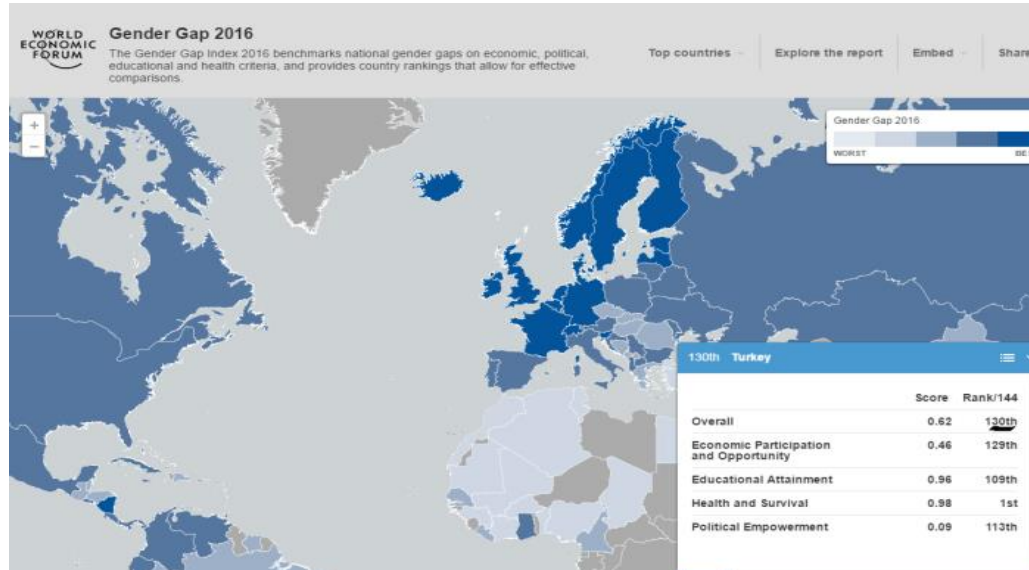
- Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve kadınların ve kız çocuklarının toplumsal konumlarını güçlendirmek
- Erken ve zorla evlendirilme, kız çocuğu sünneti gibi bütün zararlı uygulamaların ortadan kaldırılması
- Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik, kadın ticareti, cinsel istismarı da kapsayan şiddetin her türünün ortadan kaldırılmasıdır.

Dünya Ekonomi Forumu her sene Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi

(Global Gender Gap Index)

- 2016 yılı verilerine göre Türkiye, **144** ülke arasında **130.** Sırada bulunuyor.
- Ekonomiye katılım
- Eğitime, sağlık hizmetlerine erişim
- Siyasete katılım

Son söz

- Cinsiyet vurgusuz odalar/ofisler
- Cinsiyet vurgusuz oyuncaklar
- Cinsiyet vurgusuz renkler kullanalım
- Kız erkek çocuğu farketmeksizin cinsiyet vurgusuz çocuklarımızla oynayalım, sevelim!!!!!!!!!!!!!!
- Her çocuğun cinsiyet ayrımı olmadan HAKLARINI KORUYALIM